

Мельниченко С.Г., Богадьорова Л.М. Проблеми та перспективи розвитку об'єктів інтелектуальної власності та їх комерціалізації в Україні. International Journal of Knowledge Transfer Management Studies: International Scientific E-Journal. 2022. № 2. URL: https://iidskt.org.ua/wp-content/uploads/2022_2_1.pdf

Отримано
22 вересня 2022
Прийнято до друку
15 жовтня 2022

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7403525>

JEL Classification: O34

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ЇХ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Мельниченко Софія Геннадіївна

*здобувачка ступеня доктора філософії другого року навчання
кафедри водних біоресурсів та аквакультури*

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Богадьорова Лариса Михайлівна

*кандидат географічних наук
доцент кафедри науки про Землю та хімії*

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Мета. Дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку об'єктів інтелектуальної власності в Україні. Методи: статистичний, системний аналіз, порівняльний. Результати. Проаналізовано узагальнену динаміку частки кількості підприємств, які займалися інноваційною діяльністю до загальної кількості підприємств на території України протягом 2016 – 2020 років. Виявлено, що інноваційна діяльність на промислових підприємствах має тенденцію до зменшення. Ця проблема пов'язана передусім з тим, що в країні немає чіткої державної політики щодо організації інноваційної діяльності, а звідси і недостатнє її фінансування. Крім того, результати аналізу статистичних матеріалів свідчать про те, що на території України негативна динаміка спостерігається і в кількості осіб, які займаються науковими дослідженнями. До чинників, які негативно впливають на вітчизняне інноваційне середовище віднесено: зовнішньоекономічну залежність України від інших країн; недостатнє фінансування інноваційної діяльності; відсутність належного рівня нормативно-правового регулювання інноваційної сфери; постійний відтік наукових працівників з держави. Для розбудови якісної та удосконаленої інноваційної системи потрібні спільні зусилля та взаємоузгоджена діяльність наукового, державного та підприємницького середовищ. Для ефективного функціонування, вітчизняна інноваційна сфера має відповідати таким критеріям: високоефективне використання наявного інтелектуального потенціалу; забезпечення постійного високого економічного зростання; постійна направленість на стабілізацію економіки; прагнення до зниження економічної та соціальної диференціації; забезпечення соціально-економічного розвитку усіх регіонів країни. Висновки. На території України необхідно створювати нові організаційно-нормативні та правові рамки, які б позитивно вплинули на створення нових знань та подальшу їх комерціалізацію. При цьому, для

забезпечення ефективної комерціалізації інноваційної сфери, її треба розглядати відразу з трьох позицій: виробничої, ринкової та прибуткової сторін.

Ключові слова: об'єкти інтелектуальної власності; комерціалізація; інновації; наукові розробки.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE INTELLECTUAL PROPERTY OBJECTS DEVELOPMENT AND THEIR COMMERCIALIZATION IN UKRAINE

Melnychenko Sofiia

second year study postgraduate student

Department of Aquatic Bioresources and Aquaculture

Kherson State Agrarian and Economic University, Kherson, Ukraine

Bohadorova Larisa

Candidate of Geographical Sciences, Assistant Professor

Department of Earth Science and Chemistry,

Kherson State Agrarian and Economic University, Kherson, Ukraine

Research aim. Study of the current state, problems and prospects for the development of intellectual property objects in Ukraine. Research methods: Statistical, systematic analysis, comparative. Research results. The generalized dynamics of the share of the number of enterprises engaged in innovative activities to the total number of enterprises on the territory of Ukraine during 2016-2020 were analyzed. It was found that innovative activity at industrial enterprises has a tendency to decrease. This problem is primarily related to the fact that the country does not have a clear state policy on the organization of innovative activities, and hence its insufficient funding. In addition, the results of the statistical materials analysis indicate that on the territory of Ukraine, negative dynamics are also observed in the number of people engaged in scientific research. Factors that negatively affect the domestic innovation environment include: foreign economic dependence of Ukraine on other countries; insufficient financing of innovative activities; lack of an appropriate level of regulatory and legal regulation of the innovation sphere; constant outflow of scientists from the state. Joint efforts and coordinated activities of the scientific, state, and business environment are required to build a high-quality and improved innovation system. For effective functioning, the domestic innovation sphere must meet the following criteria: highly effective use of existing intellectual potential; ensuring constant high economic growth; constant focus on stabilizing the economy; striving to reduce economic and social differentiation; ensuring socio-economic development of all regions of the country. Conclusions. On the territory of Ukraine, it is necessary to create new organizational, regulatory and legal frameworks that would positively affect the creation of new knowledge and their further commercialization. At the same time, in order to ensure effective commercialization of the innovative sphere, it should be considered from three positions: production, market and profit sides.

Keywords: objects of intellectual property; commercialization; innovations; scientific developments.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення, провідним чинником розвитку економічного потенціалу будь-якої держави в довгостроковій перспективі є інновації. Для повноцінного впровадження будь-якого виду інновацій кожній країні потрібна надійна, доступна та збалансована система прав інтелектуальної власності. В наш час, дослідження інтелектуальної власності є дуже актуальним, оскільки відіграє суттєву роль у розвитку конкурентоспроможності України, а також збільшення прибутків різних підприємств на її території. Для того, щоб бути «конкурентною» на міжнародному економічному ринку інноваційної діяльності, Україна має удосконалювати організаційно-правові механізми, а також підтримувати розвиток нових знань та процес їх комерціалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження міжнародного досвіду комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності висвітлено в працях таких провідних вітчизняних вчених, як: Якубівський І. Є. [1], Шушакова І. К. [2], Мельникова Т. Б. [3] та інші.

На міжнародному законодавчому рівні, охорона різних об'єктів інтелектуальної власності регулюється великою кількістю світових та міждержавних угод, проте для ефективної комерціалізації у сфері інтелектуальної власності, відповідний правовий захист необхідний не лише на світовому рівні, але й на національному, регіональному та локальному рівнях [4]. Не дивлячись на те, що наша держава входить до багатьох міжнародних угод у сфері інтелектуальної власності, проблеми в означеній галузі все таки існують. Провідною та найважливішою проблемою є те, що через недооцінку економічних показників предметів інтелектуальної власності на території держави не відбувається у повній мірі їх охорона та правовий захист.

В межах міжнародного співробітництва, а також обмінів науковим досвідом, комерціалізація різних об'єктів інтелектуальної власності України є недосконалою саме на національному рівні. Це явище, пов'язано з тим, що в межах України відсутня правова основа щодо регулювання взаємодії між суб'єктами інтелектуальної власності, а також неналежна державна підтримка розвитку інноваційної сфери та технологій [5].

Слід зазначити, що головна причина більшої частини правопорушень в Україні, у сфері інтелектуальної власності має економічне спрямування і лежить у монополії цього права. Так, монополіст, який володів тим чи іншим продуктом інтелектуальної власності може самостійно встановлювати завищену ціну на товар та має абсолютні права на цей товар. Для зменшення таких правопорушень в Україні необхідні законодавчо-правові норми, які б

повною мірою контролювали процес комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності [6].

На думку [7], головною проблемою в Україні, на сьогодні залишається культура ставлення суспільства до об'єктів інтелектуальної власності. Для цього, на території держави є необхідним проведення національної освітньої кампанії, яка у майбутньому забезпечить націю базовими знаннями щодо прав інтелектуальної власності та особливостями їх комерціалізації, а також виховає у населення шанобливе ставлення до об'єктів інтелектуальної власності.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є визначення сучасного стану, проблем та перспектив розвитку об'єктів інтелектуальної власності в Україні.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В широкому розумінні, під поняттям «інтелектуальна власність», мають на увазі право на власність продуктів творчої (або ж розумової) праці, а також на результати інтелектуальної власності у відповідності до всіх вимог законодавства [8].

Поняття «комерціалізація інтелектуальної власності» тлумачать як певний вид підприємницької діяльності, що пов'язана з трансформацією результатів інтелектуальної власності в дохід, з використанням різних засобів та форм торгівлі. Таким чином, ми бачимо, що комерціалізація інтелектуальної власності є головним способом притягнення будь-якого об'єкту інтелектуальної власності в економічний обіг, де кінцевим етапом є заміна такого об'єкту на конкурентоспроможний товар на ринку продажу [9]. На вітчизняній економічній арені, комерціалізація інтелектуальної власності має низку переваг, серед яких слід виділити такі головні:

- на даному етапі соціально-економічного розвитку, наша держава належить до країн з високим рівнем розвитку науки . На території держави простежується низький рівень активності в сфері комерціалізації вітчизняних технологій, що говорить про те, що країна ще має чималий невикористаний потенціал;

- у порівнянні з іншими країнами світу, в Україні на всі види інтелектуальної власності ціни є досить низькими та доступними;

- внаслідок чималої кількості науково-дослідних інститутів на території держави, для комерціалізації доступна значна кількість технологій та наукових винаходів.

Актуальним для України, в сучасних умовах є розробка інноваційної національної політики яка буде спрямована на розвиток науково-технічного прогресу держави. Така політика стане рушійною силою у зростанні

економічного потенціалу інтелектуальної власності, а також покращить взаємозв'язки у системі «освіта – наука – виробництво», а це в свою чергу стане передумовою зростання інноваційної діяльності.

У процесі дослідження, ми проаналізували узагальнену динаміку частки кількості підприємств, які займалися інноваційною діяльністю до загальної кількості підприємств на території України протягом 2016 – 2020 років (рис. 1). Ми виявили, що інноваційна діяльність на промислових підприємствах не набула поширення. З рисунку 1, ми бачимо, що у період з 2016 по 2020 роки частка підприємств, які впроваджували інновації значно скоротилася. Так, у 2016 році таких підприємств на території держави було 16,6 %, а до 2020 року їх частка скоротилася на 1,7 % і склала лише 14,9 %.

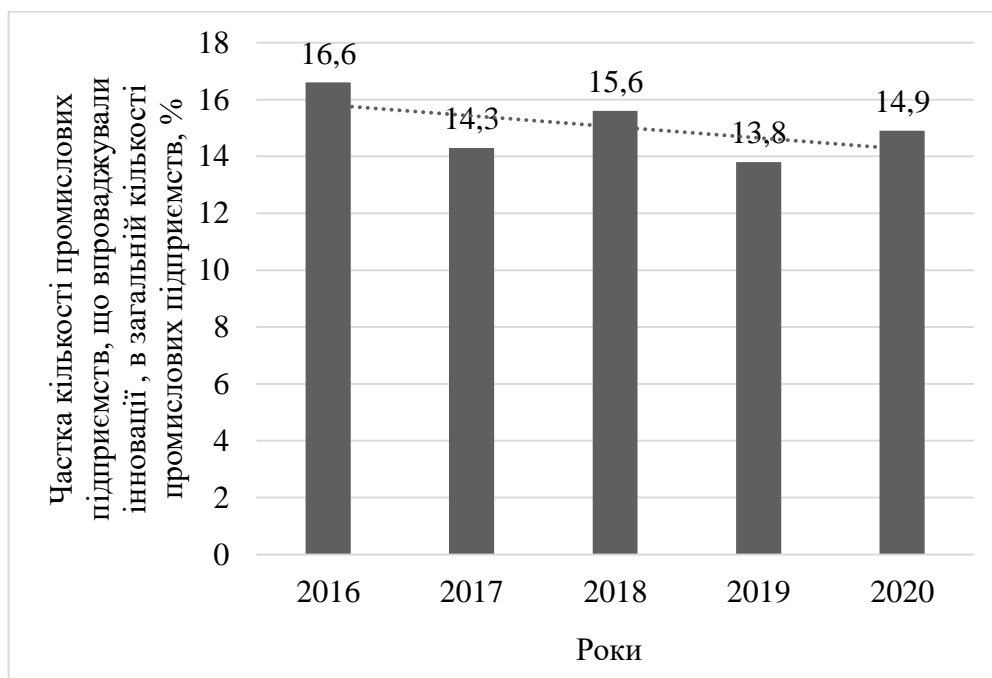

Рис. 1. Динаміка частки кількості промислових підприємств, що впроваджували інновації, в загальній кількості промислових підприємств
Розроблено авторами за [10]

Якщо ж у динаміці розглянути загальну кількість упроваджених видів інноваційної продукції (табл. 1), то теж можна помітити негативні тенденції. У період з 2016 по 2020 роки виробництво інноваційної продукції усіх видів на промислових підприємствах помітно зменшилося.

Такі тенденції свідчать про те, що інноваційна діяльність в Україні постійно набирає негативних обертів. Ця проблема пов'язана передусім з тим, що в країні немає чіткої державної політики щодо організації інноваційної діяльності, а звідси і недостатнє її фінансування.

Таблиця 1. Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Рік	Кількість упроваджених у звітному році видів інноваційної продукції (товарів, послуг), усього одиниць	З них		Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) у загальному обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) промислових підприємств, %
		нових для ринку	упроваджених машин, обладнання	
2016	4139	978	1305	-
2017	2387	477	751	0,7
2018	3843	968	920	0,8
2019	2148	418	760	1,3
2020	4066	691	647	1,9

Складено авторами за [10]

До головних джерел фінансування інноваційної діяльності на промислових підприємствах України належать кошти державного бюджету, інвесторів-нерезидентів та власні кошти підприємств. У період з 2016 по 2020 роки витрати підприємств на інновації в Україні істотно скоротились (табл. 2). У 2016 році означені витрати склали 23229,5 млн. грн., а у 2020 році вони зменшилися на 8822,8 млн. грн, і склали лише 14406,7 млн. грн. З таблиці 2, можна побачити, що протягом 2016 – 2020 років фінансування інноваційної діяльності підприємств з боку держави та інвесторів істотно збільшилося, проте кількість коштів витрачених на інновації зменшилася в самих підприємствах.

Таблиця 2. Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств

Рік	Витрати на інновації, млн. грн.	У тому числі за рахунок			
		власних коштів підприємств, млн. грн.	коштів державного бюджету, млн. грн.	коштів інвесторів-нерезидентів, млн. грн.	коштів інших джерел, млн. грн.
2016	23229,5	22036,0	179,0	23,4	991,1
2017	9117,5	7704,1	227,3	107,8	1078,3
2018	12180,1	10742,0	639,1	107,0	692,0
2019	14220,9	12474,9	556,5	42,5	1147,0
2020	14406,7	12297,7	279,5	125,3	1704,2

Складено авторами за [10]

Активною інноваційною діяльністю на території України займаються і університети та науково-дослідні установи. Слід зазначити, що для ефективного функціонування зазначених установ потрібне їх фінансування та достатня кількість кадрового наукового забезпечення. З огляду на це, ми у динаміці проаналізували динаміку загальної кількості наукових кадрів по території України, задіяних у виконанні наукових досліджень та динаміку витрат на наукову діяльність (табл. 3 та табл. 4).

Так, з таблиці 3, ми бачимо, що загальна кількість працівників, які займалися науковими дослідженнями та розробками, у період з 2016 по 2020 роки істотно зменшилася. У 2016 році такими дослідженнями займалося 97912 осіб, а в 2020 – лише 78860 осіб, що на 19052 осіб менше ніж у 2016 році. При цьому зменшення працівників спостерігається за всіма категоріями персоналу (табл. 3).

Таблиця 3. Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за категоріями персоналу у 2016 – 2020 роках

Рік	Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок - усього, осіб	У тому числі		
		Дослідники, осіб	Техніки, осіб	Допоміжний персонал, осіб
2016	97912	63694	10000	24218
2017	94274	59392	9144	25738
2018	88128	57630	8553	21945
2019	79262	51121	7470	20671
2020	78860	51427	7117	20316

Складено авторами за [10]

З таблиці 4 ми можемо проаналізувати динаміку витрат в Україні на виконання різних видів наукових досліджень. Ми бачимо, що витрати на виконання фундаментальних, прикладних та експериментальних досліджень у динаміці з 2016 по 2020 роки дещо збільшились, проте, слід зауважити, що зросла і собівартість виконання таких робіт.

Таблиця 4. Витрати на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт за 2016 – 2020 роки

Рік	Витрати на виконання наукових досліджень і розробок - усього, млн. грн	У тому числі на виконання			Частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП, %
		Фундаментальних наукових досліджень, млн. грн.	Прикладних наукових досліджень, млн. грн.	Науково-технічних (експериментальних) розробок, млн. грн.	
2016	11530,7	2225,7	2561,2	6743,8	0,48
2017	13379,3	2924,5	3163,2	7291,6	0,45
2018	16773,7	3756,5	3568,3	9448,9	0,47
2019	17254,6	3740,4	3635,7	9878,5	0,43
2020	17022,4	4259,0	3971,4	8792,1	0,41

Складено автором за [10]

Таким чином, ми бачимо, що на території України наявна динаміка до зменшення кількості осіб, задіяних у виконанні наукових досліджень та незначне збільшення фінансування таких досліджень. Такі тенденції негативно впливають на інноваційну діяльність в державі.

Слід зауважити, що українське інноваційне середовище не повністю відповідає міжнародному інноваційному ринку. Це спричинено тим, що для інноваційної системи нашої держави до сих пір притаманні такі властивості, як: неузгодженість та відсутність балансу між соціальними, економічними та технологічними аспектами інноваційної діяльності та постійна її реформованість (Демьохін, 2005).

Головними чинниками, які перешкоджають створенню вітчизняної інноваційної системи є:

1. Недосконалість нормативно-правової бази щодо регулювання інноваційної системи;
2. Недостатнє фінансування інноваційної діяльності на суб'єктах господарювання України;
3. Недостатня кількість наукових працівників та кваліфікованих кадрів, які б провадили наукову діяльність на території держави;
4. Постійна зовнішньоекономічна залежність держави від інших країн;

5. Відсутність активної участі України в світових процесах автоматизації.

Крім того, в Україні потребує реформування інститут інтелектуальної власності. Проте цьому перешкоджає велика кількість факторів, серед яких слід виділити головні: відсутність належної кількості коштів у держави; недосконала нормативна та законодавча база; неповага суспільства до захисту прав інтелектуальної власності, відсутність патентного суду на території країни; високі доходи від недотримання прав інтелектуальної власності.

Для подолання зазначених проблем реформування інституту інтелектуальної власності, необхідно:

- продовжувати удосконалювати національне законодавство в означеній галузі з урахуванням кращих світових практик;

- продовжувати стимулювати на державному рівні впровадження інновацій, винахідництво та процес їх комерціалізації;

- розробити вітчизняну систему захисту та охорони об'єктів інтелектуальної власності у відповідності до міжнародних норм;

- інформаційне забезпечення діяльності у галузі інтелектуальної власності;

- популяризувати на території України недержавні структури та організації, які будуть займатися питаннями, пов'язаними з інтелектуальною власністю, її захистом та охороною.

Для розбудови якісної та удосконаленої інноваційної системи потрібні спільні зусилля та взаємоузгоджена діяльність наукового, державного та підприємницького середовищ. Для ефективного функціонування, вітчизняна інноваційна сфера має відповідати таким критеріям: високоефективне використання наявного інтелектуального потенціалу; забезпечення постійного високого економічного зростання; постійна направленість на стабілізацію економіки; прагнення до зниження економічної та соціальної диференціації; забезпечення соціально-економічного розвитку усіх регіонів країни.

На сьогоднішній день, усі об'єкти інтелектуальної власності відіграють чималу роль в підвищенні конкурентоспроможності держави. Галузь інтелектуальної власності не тільки дає змогу підприємствам отримати додатковий дохід, але й товари цієї галузі можуть виступати самостійним товаром. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України, у зв'язку з її інтеграцією у глобальний економічний простір, актуальним питанням розвитку економічного сектору держави стає дослідження досвіду високорозвинених держав у сфері законодавчого та державного захисту комерціалізації інтелектуальної власності. Завдяки процесу комерціалізації

інтелектуальної власності стає можливим отримання прибутку від об'єктів інтелектуальної власності.

До головних форм комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в Україні та світі відносять: франчайзинг, інжиніринг, лізинг, промислову кооперацію підприємств, написання ліцензійних та патентних договорів, технічну допомогу.

Для того, щоб на території держави існувала економічно ефективна система комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, необхідним є її державне та законодавче регулювання. З огляду на це, головним завданням законодавчого та нормативного захисту інтелектуальної власності в Україні повинно бути розширення збуту та збереження об'єктів інноваційної сфери на національному та міжнародному ринках.

У контексті світового досвіду щодо законодавчого контролю та регулювання процесу комерціалізації інтелектуальної власності, Україні треба звернути увагу на так зване створення «IP BOX режиму», яке передбачає чимале зменшення податкової ставки на прибуток від об'єктів інтелектуальної власності. Спираючись на світовий досвід, такий режим для України може забезпечити стимулювання розвитку науково-дослідницької діяльності та збільшити економічні вигоди підприємств від інноваційної діяльності. Крім того, IP BOX режим у перспективі стане передумовою для інвестування в інноваційну діяльність та забезпечить створення нових робочих місць.

Слід зауважити, що на території України інноваційну діяльність активно провадять університети та науково-дослідні установи. Саме тому, для нашої держави вкрай важливим є забезпечення фінансування цих установ, що у подальшому збільшить кількість науково-технічних розробок та економічний дохід держави.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок за даним напрямом. Таким чином, в Україні, інтелектуальна власність є однією з ключових проблем у сфері забезпечення конкурентоспроможності та розвитку наукоємних галузей економіки. На території України необхідно створювати нові організаційно-нормативні та правові рамки, які б позитивно вплинули на створення нових знань та подальшу їх комерціалізацію. При цьому, для забезпечення ефективної комерціалізації інноваційної сфери, її треба розглядати відразу з трьох позицій: виробничої, ринкової та прибуткової сторін.

Важливо акцентувати увагу на інформації, що механізм комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності шляхом постійного збалансування прав і сприяння до законної зацікавленості суб'єктів правовідносин може повністю забезпечити, розвивати та вдосконалити єдність попиту та пропозиції на кінцеві

результати інтелектуальної праці, сприяння розвитку науково-технічних досліджень, їх промислової реалізацію, створення та споживання нової конкурентоздатної продукції та послуг, таким чином активуючи стрімкий розвиток явища науково-технічного прогресу, відновлення та постійне покращення економічного розвитку нашої держави, що для економічних умов сьогодення є вкрай необхідним та важливим.

У означеному контексті, перспективним є подальше дослідження наявних порушень у сфері інтелектуальної власності на національному рівні, оскільки їх виявлення дасть змогу нейтралізувати такі порушення.

Список літератури

1. Якубівський І. Є. Майнові права інтелектуальної власності як об'єкти цивільного обороту. *Право та інновації*. 2014. № 4. С. 30-38.
2. Шушакова І. К. Особливості комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності на вітчизняних підприємствах. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2015. № 2. С. 133-141.
3. Мельникова Т. Б. Використання сучасного закордонного досвіду для побудови системи комерціалізації інтелектуальної власності України. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2008. № 14. С. 148-154.
4. Якубівська Ю. Є. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності в контексті міжнародного трансферу технологій. *Економічний простір*. 2011. № 50. С. 296–304.
5. Дем'яшин В. А. Інноваційна політика держави і проблеми інтелектуальної власності. *Економіка і прогнозування*. 2005. № 2. С. 37-41.
6. Бошицький Ю. Л. Інтелектуальна власність в сучасній Україні—актуальні питання модернізації та правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 213-217.
7. Денисюк О. П. Проблеми та перспективи розвитку охорони інтелектуальної власності в Україні. *Адвокат*. 2009. № 7. С. 38-41.
8. Вахонєва Т. Поняття права інтелектуальної власності та його складові. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2015. № 6. С. 24-32.
9. Майданик Л. Поняття та механізм комерціалізації інтелектуальної власності в праві України. *Юридична Україна*. 2014. № 7. С. 39-45.
10. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2022)

References

1. Yakubivskyi, I. Ye. (2014). Mainovi prava intelektualnoi vlasnosti yak obiekty tsyvilnoho oborotu [Property rights of intellectual property as objects of civil turnover]. *Pravo ta innovatsii*, 4, 30-38 [in Ukrainian].
2. Shushakova, I. K. (2015). Osoblyvosti komertsializatsii obektiv intelektualnoi vlasnosti na vitchyznianskykh pidpriemstvakh [Peculiarities of commercialization of intellectual property objects

at domestic enterprises]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, 2, 133-141 [in Ukrainian].

3. Melnykova, T. B. (2008). Vykorystannia suchasnoho zakordonnoho dosvidu dlia pobudovy systemy komertsializatsii intelektualnoi vlasnosti Ukrainy [Use of modern foreign experience to build a system of commercialization of intellectual property of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*, 14, 148-154 [in Ukrainian].

4. Yakubivska, Yu. Ye. (2011). Komertsializatsiia obiektiv intelektualnoi vlasnosti v konteksti mizhnarodnoho transferu tekhnolohii [Commercialization of intellectual property objects in the context of international technology transfer]. *Ekonomichnyi prostir*, 50, 296-304 [in Ukrainian].

5. Demokhin V. A. (2005). Innovatsiina polityka derzhavy i problemy intelektualnoi vlasnosti [Innovation policy of the state and problems of intellectual property]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, 2, 37-41 [in Ukrainian].

6. Boshytskyi, Yu. L. (2013). Intelektualna vlasnist v suchasni Ukraini – aktualni pytannia modernizatsii ta pravovoho rehuliuвання [Intellectual property in modern Ukraine - topical issues of modernization and legal regulation]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 1, 213-217 [in Ukrainian].

7. Denysiuk, O. P. (2009). Problemy ta perspektyvy rozvytku okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Problems and prospects for the development of intellectual property protection in Ukraine]. *Advokat*, 7, 38-41 [in Ukrainian].

8. Vakhonieva, T. (2015). Poniattia prava intelektualnoi vlasnosti ta yoho skladovi [The concept of intellectual property rights and its components]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*, 6, 24-32 [in Ukrainian].

9. Maidanyk, L. (2014). Poniattia ta mekhanizm komertsializatsii intelektualnoi vlasnosti v pravi Ukrainy [Concept and mechanism of commercialization of intellectual property in the law of Ukraine]. *Yurydychna Ukraina*, 7, 39-45 [in Ukrainian].

10. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].